

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

do projektu ustawy o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (druk senacki nr 99)

Przyjęta przez Sejm ustawa o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r., umożliwia całkowicie nowy i wykraczający poza dotychczasowe schematy sposób głosowania. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej jest przekonany, że wykonanie jej zapisów obarczone jest nie tylko wieloma wątpliwościami natury prawnej, które w powiązaniu z problemami technicznymi oraz logistycznymi możliwościami samorządów stają się bardzo trudne do wykonania, ale przede wszystkim nie zabezpieczają konstytucyjnych przymiotów wyborów.

Struktura organizacyjna Związku Gmin Wiejskich, na podstawie zebranych informacji, pozwala odnieść się do realizacji zapisów przyjętej ustawy, w zakresie organizacji wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej, w chwili kiedy terytorium Rzeczypospolitej Polskiej objęte jest stanem epidemii.

Biorąc pod uwagę wprowadzone zakazy i ograniczenia w związku z trwającą epidemią oraz czas jaki pozostał do zorganizowania wyborów Zarząd ZGWRP stwierdza, że:

- ❖ Wobec braku wskazania terminu wyborów w formie „głosowania pocztowego” samorządy nie mają podstaw prawnych do zaniechania przygotowań do wyborów w formie tradycyjnej zarządzonych na 10 maja. Nie mają, także legitymacji do podjęcia czynności przygotowawczych związanych z wyborami korespondencyjnymi. Wszelkie czynności wymagające fizycznego zaangażowania osób oraz wykonywania przez nie czynności w dobie epidemii, wymagają szczególnych zabezpieczeń oraz innej – dłuższej rozciągłości w czasie. Dlatego ostateczne wskazanie terminu jest niezbędne, ponieważ to od niego zależy ile czasu organy samorządowe będą miały na przygotowanie wyborów.
- ❖ Brak jest podstaw prawnych, aby samorządy gminne miały zaprzestać kompletowania składów osobowych obwodowych komisji wyborczych oraz organizacji szkoleń dla nich, tak jak to robiły przy organizacji każdego poprzednich wyborów. Nowa ustawa wskazuje, że przewodniczącego komisji wskazuje komisarz wyborczy. Nie wskazuje jednak jak zorganizować wybory w przypadku zakażenia jednego z członków komisji, bądź samego komisarza wyborczego? Jak zorganizować ewentualną drugą turę? Czy w takim przypadku izolować i objąć kwarantanną całą komisję? Jak powołać kolejną? Jak wskazać inny lokal?
- ❖ W obliczu istniejącego zagrożenia, jakie środki należy zaangażować, aby zapewnić bezpieczeństwo komisji, wyborców chcących osobiście dostarczyć swój pakiet wyborczy do komisji oraz osób dostarczających pakiety wyborcze? Czy osoby czekające na oddanie głosu przed obwodową komisją wyborczą, czy też skrzynką pocztową będą podlegały karom przewidzianym w związku z zakazem gromadzenia się w miejscach publicznych w czasie epidemii?
- ❖ Ustawa wskazuje, że nedoręczone pakiety wyborcze są przekazywane gminnej obwodowej komisji wyborczej w ciągu kilku kolejnych dni przed rozpoczęciem głosowania, aż do zakończenia głosowania. Kto i w jaki sposób ma zabezpieczyć nedoręczone odbiorcy pakiety do głosowania? Jeżeli gminna obwodowa komisja wyborcza poprosi o specjalne zabezpieczenia związane z przechowywaniem nedoręczonych pakietów, to kto pokryje koszty tych zabezpieczeń?
- ❖ Mając na uwadze, że głosowanie korespondencyjne jest głosowaniem osobistym, czy takim pozostaje jeżeli pakiet wyborczy zostanie przekazany operatorowi pocztowemu? To samo

dotyczy obwodowej komisji wyborczej, która wyjmując z kopert zwrotnych koperty z kartą do głosowania będzie je wrzucać do urny wyborczej.

- ❖ Czy obywatel uprawniony do głosowania może w siedzibie obwodowej gminnej komisji wyborczej wrzucić swój głos bezpośrednio do urny, czy też czynności te wykona za niego obwodowa komisja wyborcza?
- ❖ Zmiana liczby obwodowych komisji wyborczych powoduje zmianę zasięgu terytorialnego obwodowych komisji wyborczych. Kodeks wyborczy wskazuje, że urna wyborcza jest wykonana z przezroczystego materiału, a wzory urn wyborczych ustala Państwowa Komisja Wyborcza, uwzględniając rodzaj i wielkość obwodów głosowania. Czy w związku z powyższymi zmianami, wielkość urn wyborczych ulegnie zmianie, kto i kiedy przedstawi dane dotyczące urn wyborczych, kto ma je wykonać, a także kto pokryje koszty związane z ich wykonaniem?
- ❖ Czy specjalnie przygotowane do głosowania nadawcze skrzynki pocztowe, rozstawione na terenie gminy, których właścicielem jest wyznaczony operator - są urnami wyborczymi w odniesieniu do przymiotu bezpośredniości wyboru?
- ❖ Jak zapewnić bezpieczeństwo wszystkim osobom biorącym udział w obrocie pakietami wyborczymi w odniesieniu do głosowania przez osoby zainfekowane bądź znajdujące się w grupie osób objętych kwarantanną, wobec potwierdzonych właściwości wirusa? Czy urzędy gmin będą odpowiadały za zorganizowanie specjalnych pomieszczeń na ich przechowanie do czasu liczenia?
- ❖ Wskazane zapisy ustawowe określają czas na dopisanie do spisu wyborców prowadzonych przez urzędy gminy oraz na ich aktualizację. Czy wprowadzony przepis, opiniowanej ustawy nie pozbawia prawa do głosowania osób przebywających w dniu wyborów poza stałym miejscem zamieszkania? Jak zostaną dostarczone pakiety wyborcze, jeżeli w spisach wyborców wskazano adres nie korespondujący z faktycznym miejscem zamieszkania wyborców?
- ❖ Skoro przesyłki pakietów wyborczych oraz przesyłki kopert zwrotnych są przesyłkami listowymi nierejestrowanymi, to na podstawie jakich procedur ustawodawca będzie w stanie stwierdzić że dana osoba oddała głos osobiście?
- ❖ W przypadku nie wskazania przez organ gminy lokalu wyborczego, - w jakim trybie i na mocy jakich przepisów wojewoda przejmuje zarząd nad lokalami znajdującymi się w gminnych zasobach nieruchomości?

Związek Gmin Wiejskich RP stoi na stanowisku, że dotychczasowy Polski system wyborczy jest trwałą i ważną dla budowy demokratycznego państwa strukturą organów państwowych. Legitymizuje system demokratycznie wybranych organów władzy państwowej. Gwarantuje równe traktowanie obywateli i działających w państwie zarejestrowanych partii politycznych oraz techniczną skuteczność, przejrzystość i jawność procesu wyborczego we wszystkich jego stadiach. Przyjęta ustawa wprowadza nowe niesprawdzone rozwiązania.

Związek Gmin Wiejskich RP biorąc pod uwagę powyższe niejasności i argumenty, jest przekonany o braku pewności co do tego, czy głosowanie będzie równe, tajne i bezpośrednie, a organizowanie „głosowania pocztowego” nie przyczyni się do rozpadu zaufania społecznego do procesu wyborczego. Bez społecznego zaufania, będącego fundamentem demokracji, wybory będą tylko pustym rytuałem.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Krzysztof Iwaniuk

Terespol, dnia 24 kwietnia 2020 r.